

NIMIHAKEMISTO

A

Addington, Stephen (1729—1796), englantilainen pappi, useiden oppikirjojen laatija.— 309.

Aikin, John (1747—1882), englantilainen lääkäri ja radikaali sanomalehtimies.— 336, 345, 346.

Aisopos (6. vuosisata eaa.), puoleksi tarunomainen muinais-kreikkalainen faabelien kirjoittaja.— 371.

Anderson, Adam (n. 1692—1765), skotlantilainen taloustieteilijä, kirjoittanut kaupankäynnin historiaa koskevan teoksen.— 329, 345.

Anderson, James (1739—1808), englantilainen taloustieteilijä, kehittänyt pääpiirteissään differentiaalikoron teorian.— 309, 329.

Anghiera, Peter Martyr (1457—1526), historioitsija ja maantieteilijä, italialaissyntyinen, oli pitkän aikaa Espanjan hovin palveluksessa.— 149.

Anna (1665—1714), Englannin kuningatar (1702—1714).— 320, 560, 562.

Apptanus (1. vuosisadan loppu — 170-luku), muinaisroomalainen historioitsija.— 310.

Arbuthnot, George (1802—1865), Englannin valtionrahaston virkailija; kirjoittanut useita teoksia rahankierron ja luoton kysynyksistä, kannatti Currencyn principlen (rahankiertoperiaatteen) nimellä tunnettua koulukuntaa.— 182.

Arbuthnot, John, englantilainen farmari, kirjoittanut teoksen Tutkielma ruokatarvareiden nykyisten hintojen ja farmien koon välisestä riippuvuudesta.— 310.

Aretino, Pietro (1492—1556), renessanssikauden italialainen satiirikkirjaailija, useiden paavin hovija Euroopan yksinvaltiaita vastaan suunnattujen kirpeiden pamflettien tekijä.— 164—165.

Aristoteles (384—322 eaa.), suuri muinaisajattelija, filosofiaassa horjui materialismin ja idealismin välillä, orjanomistajaluokan ideologi; taloudellisilta katsomuksiltaan orjanomistuk-

sellisen luontoistalouden puolustaja, eritteli ensimmäisenä arvo-
muodon.— 15, 31, 39, 58, 110, 132, 151, 555, 558.

Arnd, Karl (1788—1877), saksalainen taloustieteilijä, vulgaarin kansantaloustieteen edustaja.— 523.

Athelstan (894—940), anglosaksien kuningas (924—940).— 276.

Athenaios (2. vuosisadan loppu — 3. vuosisadan alku), muinaiskreikkalainen kaunopuhuja ja kieliopin tutkija.— 63.

Attwood, Thomas (1783—1856), englantilainen pankkiiri, taloustieteilijä ja poliitikko, radikaali.— 73.

Augier, Marie, ranskalainen lehtimies, kirjoitti artikkeleita talouskysymyksistä.— 347.

Augustus (63 eaa.— 14 jaa.), Rooman keisari (27 eaa.— 14 jaa.).— 262.

Aurangzab (1618—1707), Intian hallitsija (padišah) (1658—1707) suurmogulien dynastiasta.— 124.

B

Bacon, Francis, Verulamin paroni (1561—1626), merkittävä englantilainen filosofi, englantilaisen materialismin perustalaskija.— 300, 301.

Bailey, Samuel (1791—1870), englantilainen taloustieteilijä ja filosofi; vastusti vulgaarin kansantaloustieteen asenteista Ricardon työhön perustuvaa arvoteoriaa ja samalla pani aivan oikein merkille eräitä Ricardon taloustieteellisten katsomusten ristiriitaisuuksia.— 62, 138.

Barbon, Nicholas (1640—1884), englantilainen taloustieteilijä, oli sitä mieltä, että esineen arvon määrää sen hyödyllisyys; ns. nominalistisen rahateorian edeltäjä.— 69.

Bastiat, Frédéric (1801—1850), ranskalainen vulgaari taloustieteilijä, kannatti porvarillisen yhteiskunnan luokkaetujen sopu-
soinnun teoriaa.— 26, 199, 288, 457, 460, 520, 543, 546, 555.

Beecher-Stowe, Harriet Elizabeth (1811—1896), tunnettu amerikkalainen kirjailijatar.— 314.

Bekker, Immanuel (1785—1871), saksalainen filosofi; julkaisi useita laitoksia Platonin, Aristoteleen, Aristofaneen ym. muinaisajan kirjailijoiden teoksista.— 15, 58.

Bentham, Jeremy (1748—1832), englantilainen sosiologi, hyötyfilosofian (utilitarismin) teoreetikko.— 549, 556, 560.

Berkeley, George (1685—1753), englantilainen taantumuksellinen filosofi, subjektiivisen idealismin huomattava edustaja, piispa; kansantaloustieteen alalla merkantilismin edustaja, piti työtä rikkauten lähteenä; nominalistisen rahateorian edustaja.— 24, 70, 111.

Bernier, François (1625—1688), ranskalainen lääkäri, matkailija ja kirjailija.— 124.

Blake, William, 1800-luvun alkupuoliskon englantilainen taloustieteilijä, kirjoittanut teoksia rahankierrosta.— 96, 176.

Blakey, Robert (1795—1878), englantilainen filosofi.— 304.

Blanc, Louis (1811—1882), ranskalainen pikkuporvarillinen sosialisti ja historioitsija, vuosien 1848—1849 vallankumouksen merkkiphenkilö, kannatti porvariston kanssa harjoitettavaa sopuulua.— 163.

Block, Maurice (1816—1901), ranskalainen taloustieteilijä, edusti vulgaaria kansantaloustiedettä.— 290.

Boisguillebert, Pierre (1646—1714), ranskalainen taloustieteilijä, fysiokraattien edeltäjä, klassisen porvarillisen kansantaloustieteen kantaisä Ranskassa.— 42, 44, 45, 51, 88, 96, 118, 119, 120, 141, 365.

Bolingbroke, Henry (1678—1751), englantilainen deistifilosofi ja poliitikko, tory-puolueen johtomiehiä.— 342.

Bosanquet, Charles (1769—1850), englantilainen teollisuudenharjoittaja ja taloustieteilijä, vastusti Ricardoa rahankierroksen kysymyksissä.— 166, 171.

Bosanquet, James (1804—1877), englantilainen pankkiiri ja taloustieteilijä, julkaissut myös raamatun kronologiaa käsitteleviä teoksia.— 90.

Bray, John Francis (1809—1895), englantilainen taloustieteilijä, utopistisocialisti, Robert Owenin seuraaja, kehittänyt »työraha»-teoriaa.— 77.

Bright, John (1811—1889), englantilainen tehtailija, vaapaakaupan kannattaja, yksi Anti-Corn-Law-Leaguen perustajista; 1860-luvun loppupuolelta yksi liberaalipuolueen johtajista, oli useissa ministerinviroissa liberaalisissa hallituksissa.— 287, 334.

Brougham, Henry Peter (1778—1868), englantilainen lakimies ja kirjailija, whig-puolueen jäsen, lordi-kansleri (1830—1834).— 51, 346.

Brutus (Marcus Junius Brutus) (n. 85—42 eaa.), roomalainen poliitikko, Julius Caesaria vastaan suunnatun salaliiton johtaja.— 246.

Buchanan, David (1779—1848), englantilainen taloustieteilijä, Adam Smithin seuraaja ja tulkitsija.— 106, 312, 313.

Buchez, Philippe (1796—1865), ranskalainen poliitikko ja historioitsija, tasavaltalainen, kristillisen sosialismin ideologeja.— 327.

Burke, Edmund (1729—1797), englantilainen poliitikko, taantumusmies, kirjoittanut tutkielmia taloustieteen kysymyksistä.— 305, 347.

Burleigh, ks. *Cecil, William*, lordi Burleigh

Büchner, Ludwig (1824—1899), saksalainen fysiologi ja filosofi, edusti vulgaaria materialismia.— 192.

Bules, John Barnard (1801—1884), englantilainen lakimies, tory-puolueen jäsen, kirjoittanut Vapaakaupan sofismeja ym. teoksia.— 322.

Büsch, Johann Georg (1728—1800), saksalainen taloustieteilijä, edusti merkantilistisia katsomuksia.— 164.

C

Campbells, 1200-luvulta tunnettu länsiskotlantilainen ylhäisösuku.— 240.

Carey, Henry Charles (1793—1879), amerikkalainen vulgaari taloustieteilijä, kirjoittanut teoksen Sisäinen ja ulkoinen orjakauppa ym.— 199, 201, 314, 334.

Carli, Giovanni Rinaldo (1720—1795), italialainen tiedemies, kirjoittanut rahaa ja viljakauppaa käsitteleviä teoksia; vastusti merkantilismia.— 146.

Castlereagh, Robert Stewart, varakreivi (1769—1822), englantilainen valtiomies, tory-puolueen jäsen, sota- ja siirtomaaministeri (1805—1806, 1807—1809) sekä ulkoministeri (1812—1822).— 72.

Cato, Marcus Porcius, vanhempi (234—149 eaa.), roomalainen poliitikko ja kirjailija, puolusti aateliston etuoikeuksia.— 122, 245, 549.

Cecil, William, lordi Burleigh (1520—1598), englantilainen valtiomies, pääministeri (1558—1598).— 139.

Chevalier, Michel (1806—1879), ranskalainen insinööri, taloustieteilijä ja publisisti, 1830-luvulla Saint-Simonin ja myöhemmin vapaakaupan kannattaja.— 111, 153.

Chevé, Charles François (1813—1875), ranskalainen pikkuporvarillinen publisisti ja sosiologi.— 546.

Child, Josiah (1630—1699), englantilainen taloustieteilijä ja pankkiiri, merkantilismin kannattaja.— 347, 482, 562, 560, 563.

Cicero, Marcus Tullius (106—43 eaa.), tunnettu roomalainen puhuja ja valtiomies, eklektikkofilosofi.— 239.

Clay, William (1791—1869), englantilainen poliitikko ja taloustieteilijä, Currency principle-koulukunnan edustaja.— 182.

Cobbett, William (1762—1835), englantilainen poliitikko ja publisisti, kirjoittanut Englannin ja Irlannin protestanttisen uskonpuhdistuksen historian, pikkuporvarillinen radikaali.— 89, 303, 340, 343.

Cobden, Richard (1804—1865), englantilainen tehtailija, vapaakaupan kannattajien johtomiehiä ja Anti-Corn-Law-Leaguen perustajia; parlamentin jäsen.— 287.

Colbert, Jean Baptiste (1619—1683), ranskalainen valtiomies, merkantilismin kaunattaja, valtiovarain yli-intendentti.— 343.

Comte, Auguste (1798—1857), ranskalainen filosofi, positivismin kantaisä.— 290.

Condillac, Etienne Bonnot (1715—1780), ranskalainen taloustieteilijä ja deistifilosofi, sensuaalisti, katsoi esineen arvon määräytyvän sen hyödyllisyydestä.— 369, 416.

Constancio, Francisco Solano (1772—1846), portugalilainen lääkäri, diplomaatti ja kirjailija; on ranskantanut englantilaisten taloustieteilijöiden teoksia.— 52.

Cooper, Thomas (1759—1840), amerikkalainen tiedemies ja poliitikko; USA:n porvarillisen kansantaloustieteen huomattava edustaja, levitti vapaakaupan aatteita.— 24.

Corbet, Thomas, 1800-luvun englantilainen taloustieteilijä.— 90.

Cotton, William (1786—1866), englantilainen liikemies, Englannin pankin johtaja; keksi automaattisen vaa'an kullan punnitsemiseen.— 104.

Cromwell, Oliver (1599—1658), porvariston ja porvaristuneen aateliston johtaja 1600-luvun Englannin porvarillisen valtakumouksen kaudella; vuodesta 1653 Englannin, Skotlannin ja Irlannin lordiprotektori.— 43, 302, 304, 334.

Culpeper, Thomas (1578—1662), englantilainen taloustieteilijä ja merkantilismin kannattaja.— 347, 482, 560, 562.

Custodi, Pietro (1771—1842), italialainen taloustieteilijä, tuli tunnetuksi 1500-luvun loppupuolen — 1800-luvun alun italialaisten taloustieteilijöiden teosten julkaisijana.— 22, 28, 48, 103, 118, 146.

D

Daire, Eugene (1798—1847), ranskalainen taloustieteilijä, kustansi kansantaloudellisia teoksia.— 44, 88.

Dalrymple, John (1726—1810), skotlantilainen lakimies ja historioitsija.— 560.

Dante Alighieri (1265—1321), suuri italialainen runoilija.— 12, 283.

Darimon, Louis Alfred (1819—1902), ranskalainen poliitikko, publisisti ja historioitsija; kannatti ja teki tunnetuksi Proudhonin katsomuksia.— 77.

Destutt de Tracy, Antoine Louis Claude, kreivi (1754—1836), ranskalainen vulgaari taloustieteilijä ja sensuaalistifilosofi; perustuslaillisen monarkian kannattaja.— 386.

Dietzgen, Joseph (1828—1888), saksalainen työmies, itseoppinut filosofi, joka sai itsenäisesti selville dialektisen materialismin perustat; sosiaalidemokraatti.— 289.

Dodd, George (1808—1881), englantilainen publisisti, kirjoittanut teoksia teollisuuskysymyksistä.— 101.

Doubleday, Thomas (1790—1870), englantilainen publisisti ja taloustieteilijä, radikaali.— 343.

Ducange du Fresne, Charles (1610—1688), ranskalainen historioitsija ja filologi.— 277.

Duilius (Marcus Duilius) (4. vuosisata eaa.), muinaisroomalainen kansantribuuni (357 eaa.).— 561.

Dunning, Thomas Joseph (1799—1873), englantilainen ammattiyhdistysliikkeen toimihenkilö ja publisisti, kirjoittanut teoksen *Trade unionit ja lakot*.— 348.

Dureau de La Malle, Adolphe Jules César Auguste (1777—1857), ranskalainen runoilija ja historioitsija.— 561.

E

Eden, Frederic Morton (1766—1809), englantilainen taloustieteilijä, kirjoittanut teoksen *Köyhien asema*.— 304, 307, 310, 344, 347.

Edvard III (1312—1377), Englannin kuningas (1327—1377).— 65, 322, 380, 430.

Edvard VI (1537—1553), Englannin kuningas (1547—1553).— 318, 319.

Elisabet (1533—1603), Englannin kuningatar (1558—1603).— 139, 303, 319, 320, 323, 324.

Engels, Friedrich (1820—1895) (elämäkertatietoja).— 10.

Ensor, George (1769—1843), englantilainen publisisti, kirjoittanut *Eri maiden väestöntutkimuksen*, joka kumoaa herra Malthusin Väestönkehityksen periaatteet.— 313.

Euripides (n. 480— n. 406 eaa.), tunnettu muinaiskreikkalainen näytelmäkirjailija, klassisten tragedioiden kirjoittaja.— 132.

F

Fawcett, Henry (1833—1884), englantilainen taloustieteilijä ja poliitikko, whig-puolueen jäsen.— 334.

Ferrier, François Louis Auguste (1777—1861), ranskalainen vulgaari taloustieteilijä, valtionvirkailija.— 187.

Feuerbach, Ludwig (1804—1872), esimarxilaisen kauden suurin saksalainen materialistifilosofi.— 191, 192.

Fielden, John (1784—1849), englantilainen tehtailija, filantrooppi.— 344, 345.

Fillp II (1527—1598), Espanjan kuningas (1556—1598).— 123.

Fletcher, Andrew (1655—1716), skotlantilainen poliitikko, taisteli Skotlannin itsenäisyyden puolesta.— 304.

Forbonnais, François Véron Dukerger de (1722—1800), ranskalainen taloustieteilijä ja finanssimies, kvantitatiivisen rahoiteorian kannattaja.— 160.

Forster, Nathaniel (n. 1726—1790), englantilainen pappi, kirjoittanut Tutkielman nykyisten korkeiden elintarvikehintojen syistä ym.— 308, 309.

Fortescue, John (n. 1394 — n. 1476), englantilainen lakimies, kirjoittanut teoksen Englantilaisten lakien paremmuudesta.— 299.

Fourier, Charles (1772—1837), merkittävä ranskalainen utopistisocialisti.— 403.

Franklin, Benjamin (1706—1790), huomattava amerikkalainen poliitikko, tiedemies ja diplomaatti, demokraatti, otti osaa Pohjois-Amerikan itsenäisyssotaan.— 45, 46, 111, 160.

Fredrik II (Suuri) (1712—1786), Preussin kuningas (1740—1786).— 316, 331, 561.

Freytag, Gustav (1816—1895), saksalainen kirjailija.— 324.

Fullarton, John (1780—1849), englantilainen taloustieteilijä, käsitteli teoksissaan rahankiertoa ja luottoa, vastusti kvantitatiivista rahateoriaa.— 183.

G

Galiani, Ferdinando (1728—1787), italialainen taloustieteilijä, arvosteli fysiokraattien oppia; väitti esineen arvon määräytyvän sen hyödyllisyyden mukaan ja lausui samalla tavarau ja rahan olemusta koskevia useita oikeita olettamuksia.— 22, 48, 62, 81, 97, 149.

Ganilh, Charles (1758—1836), ranskalainen poliitikko; vulgaari taloustieteilijä.— 560.

Gardner, Robert, englantilainen tehtailija, joka lyhensi Prestonissa sijaitsevilla yrityksissään työpäivän 12 tunnista 11:een.— 397.

Garnier, Germain (1754—1821), ranskalainen taloustieteilijä ja poliitikko, monarkisti; Adam Smithin kääntäjä ja arvostelija.— 64, 102.

Genovesi, Antonio (1712—1769), italialainen idealistifilosofi ja merkantilistisen suunnan taloustieteilijä.— 37, 118.

Genucius (Lucius Henutius) (4. vuosisata eaa.), muinaisroomalainen kansantribuuni (342 eaa.).— 561.

Geoffroy Saint-Hilaire, Étienne (1772—1844), huomattava ranskalainen eläintieteilijä, evolutionisti, Charles Darwinin edelläkävijöitä.— 330.

Gilbert, James William (1794—1863), englantilainen pankkii-ri ja taloustieteilijä, kirjoittanut pankkiasioita koskevia teoksia.— 562.

Gisborne, Thomas (1758—1846), englantilainen jumaluusopinut, kirjoittanut Tutkielman Ison-Britannian ylä- ja keskiluokkiin kuuluvien henkilöiden velvollisuuksista ym.— 345.

Gladstone, William Ewart (1809—1898), englantilainen valtiomies, liberaalipuolueen johtajia 1800-luvun jälkipuoliskolla; valtiovarainhoitaja (1852—1855 ja 1859—1866) ja pääministeri (1868—1874, 1880—1885, 1886 ja 1892—1894).— 54, 325.

Godunov, Boris Feodorovitš (n. 1551—1605), Venäjän tsaari (1598—1605).— 305.

Gottsched, Johann Christoph (1700—1766), saksalainen kirjailija ja kriitikko, 1700-luvun varhaisen valistuskauden edustajia Saksassa.— 164.

Gray, John (1798—1850), englantilainen taloustieteilijä, utopistisocialisti, Robert Owenin seuraaja; yksi »työrahateorian» alullepanijoista.— 74—77.

Grimm, Jakob (1785—1863), huomattava saksalainen filologi, kansanrunouden kerääjä, Berliinin yliopiston professori.— 150.

Guizot, François Pierre Guillaume (1787—1874), ranskalainen historioitsija ja valtiomies, vuodesta 1840 vuoteen 1848 johti tosiasiallisesti Ranskan sisä- ja ulkopolitiikkaa.— 8.

Gülich, Gustav (1791—1847), saksalainen taloustieteilijä ja historioitsija, kirjoittanut kansantalouden historiaa käsitteleviä teoksia.— 285, 340.

II

Harrison, William (1534—1593), englantilainen pappi, kirjoittanut Englannin historiaa käsitteleviä teoksia.— 299—300, 328.

Hastings, Warren (1732—1818), Intian ensimmäinen englantilainen kenraalikuvernööri (1774—1785), yksi julman siirtomaapolitiikan toteuttajista; 1788 hänet asetettiin syytöseen virka-aseman väärinkäytöstä. Oikeuskäsittely oli kuitenkin tekopyhää ja päättyi syytetyn vapauttamiseen.— 338.

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831), klassisen saksalaisen filosofian merkittävin edustaja, objektiivinen idealisti.— 8, 187, 191, 192, 193, 194, 210, 218, 219, 290, 292, 434.

Henrik VII (1457—1509), Englannin kuningas (1485—1509).— 269, 300, 301, 302, 317, 380.

Henrik VIII (1491—1547), Englannin kuningas (1509—1547).— 269, 301, 317, 320, 560, 562.

Hobbes, Thomas (1588—1679), tunnettu englantilainen filosofi, mekanistisen materialismin edustaja.— 43.

Hodgskin, Thomas (1787—1869), englantilainen taloustieteilijä, kirjoittanut teoksen Luonnollinen ja keinotekoinen omistusoikeus rinnastettuina; arvosteli kapitalismia utopistisen sosialismin asenteista.— 41, 325, 459.

Holinshead, Raphael (kuoli n. 1580), englantilainen historioitsija.— 320.

Homeros, puoleksi tarunomainen muinaiskreikkalainen eepinen runoilija, Iliaan ja Odysseian sepittäjä.— 164.

Horatius (Quintus Horatius Flaccus) (65—8 eaa.), suuri roomalainen runoilija.— 127—128, 280.

Horner, Francis (1778—1817), englantilainen taloustieteilijä ja poliitikko, whig-puolueen jäsen.— 345.

Howitt, William (1792—1879), englantilainen kirjailija, kirjoittanut mu. teoksen Siirtomaavalloitukset ja kristinusko.— 337.

Hume, David (1711—1776), englantilainen filosofi, subjektiivinen idealisti, agnostikko; historioitsija ja taloustieteilijä, merkantilismin vastustaja, kvantitatiivisen rahateorian varhaisia edustajia.— 156—161, 164—168, 178, 179, 183.

Hume, James Deacon (1774—1842), englantilainen taloustieteilijä, vapaakaupan kannattaja.— 175—176, 560.

Hunter, Henry Julian, englantilainen lääkäri, kirjoittanut selostuksia työväen kurjista elinoloista.— 302.

Hüllmann, Karl Dietrich (1765—1846), saksalainen historioitsija, kirjoittanut useita teoksia keskiajan historiasta.— 561.

J

Jaakko I (1566—1625), Englannin kuningas (1603—1625).— 303, 320, 323, 562.

Jacob, William (n. 1762—1851), englantilainen liikemies, kirjoittanut taloustieteellisiä teoksia.— 102, 130.

Jovellanos y Ramirez, Gaspar (1744—1811), espanjalainen valtiomies, kirjailija, lakimies ja taloustieteilijä, 1700-luvun ranskalaisten valistajien seuraaja, merkantilismin kannattaja.— 45.

Juhana II Hyvä (1319—1364), Ranskan kuningas (1350—1364).— 322.

Julius, Gustav (1810—1851), saksalainen publisisti, pikkuporvarillinen demokraatti, »todellisen sosialismin» edustaja.— 164.

Justinianus I (483—565), Bysantin keisari (527—565).— 561.

K

Kaarle I (1600—1649), Englannin kuningas (1625—1649), teloitettiin 1600-luvun Englannin porvarillisen vallankumouksen aikana.— 302, 303.

Kaarle II (1630—1685), Englannin kuningas (1660—1685).— 43, 562.

Kaarle V (1500—1558), ns. Pyhän Rooman valtakunnan keisari (1519—1556) ja Espanjan kuningas (1516—1556) *Kaarle I:n* nimellä.— 321.

Kaarle X (1622—1660), Ruotsin kuningas (1654—1660).— 306.

Kaarle XI (1655—1697), Ruotsin kuningas (1660—1697).— 306.

Kaarle Suuri (n. 742—814), Ranskan kuningas (768—800) ja keisari (800—814).— 310, 561.

Kant, Immanuel (1724—1804), saksalaisen klassisen filosofian kantaisä, idealisti.— 192.

Kaufman, Illarion Ignatjevits (1848—1916), venäläinen taloustieteilijä, kirjoittanut artikkelin Karl Marxin kansantaloustieteellisen kritiikin näkökanta sekä rahankiertoa ja luottoa käsitteleviä teoksia.— 290.

Kent, Nathaniel (1737—1810), englantilainen maanviljelijä, kirjoittanut maataloutta koskevia teoksia.— 309.

Kiseljov, Pavel Dmitrijevits, kreivi (1788—1872), venäläinen valtiomies ja diplomaatti, kenraali, 1829—1834 oli Venäjän virkavallan esimiehenä Moldaviassa ja Valakiassa. Vuodesta 1835 kaikkien talonpoikauskysymystä käsittelevien salaisten komiteoiden vakinainen jäsen, vuodesta 1837 valtionomaisuuden ministerinä; kannatti maltillisten uudistusten toimeenpanoa.— 428.

Kleisthenes, ateenalainen poliitikko, 510—507 eaa. pani toimeen uudistuksia, jotka oli suunnattu sukujärjestelmän jäänteiden hävittämiseen ja orjanomistusyhteiskunnan demokratian vakiinnuttamiseen Ateenassa.— 239.

Kock, Paul de (n. 1794—1871), ranskalainen kirjailija, rivojen huviromaaniin kirjoittaja.— 455.

Kolumbus, Kristoffer (1451—1506), kuuluisa merenkulkija, Amerikan löytäjä, syntyperältään genovalainen.— 153.

Ksenofon (n. 430 — n. 354 eaa.), muinaiskreikkalainen historioitsija ja filosofi, orjanomistajaluokan ideologi, puolsi luontoistaloutta.— 129, 131, 132, 152.

Kugelman, Ludwig (1830—1902), saksalainen lääkäri, vuosien 1848—1849 vallankumouksen osanottaja, Internationaalien jäsen ja sen monien kongressien osanottaja; Marxin perheen ystävä.— 284.

Körner, Georg, 1700-luvun puolivälin saksalainen historioitsija.— 151.

L

Lansdowne, Henry Petty-Fitzmaurise, markiisi (1780—1863), englantilainen valtiomies, whig-puolueen jäsen; 1806—1807 valtiovarainhoitaja, Salaisen neuvoston puheenjohtaja (1830—1841, 1846—1852); salkuton ministeri (1852—1863).— 43.

Lassalle, Ferdinand (1825—1864), saksalainen pikkuporvarilinen publisisti, lakimies. osallistui 1848—1849 Reinin maakunnassa virinneeseen demokraattiseen liikkeeseen; 1860-luvun alussa liittyi työväenliikkeeseen, Saksan yleisen työväenyhdistyksen perustajia (1863); kannatti Saksan yhdistämistä »ylhäältä käsin» Preussin johdolla; pani alulle opportunistisen suuntauksen Saksan työväenliikkeessä.— 278.

Lavoisier, Antoine Laurent (1743—1794), merkittävä ranskalainen kemisti, kumosi hypoteesin flogistonin olemassaolosta; tutki myös kansantaloustieteen ja tilastotieteen kysymyksiä.— 436, 437.

Law, John (1671—1729), englantilainen taloustieteilijä ja rahamies, Ranskan finanssiministeri (1719—1720); tuli tunnetuksi paperirahan liikkeellelaskun keinottelustaan, joka päättyi valtavaan tappioon.— 160, 163, 165.

Le Chapelier, Isaac René Guy (1754—1794), ranskalainen poliitikko, taantumismies, teki lakialoitteen työväenyhdistysten ja lakkojen kieltämisestä (1791); hänet teloitettiin jakohiinalisdiktatuurin kaudella.— 326.

Lessing, Gotthold Ephraim (1729—1781), huomattava saksalainen kirjailija, kriitikko ja filosofi, 1700-luvun tunnetuimpia valistajia.— 292.

Levi, Leone (1821—1888), englantilainen taloustieteilijä, lakimies ja tilastotieteilijä.— 317.

Licinius (Gaius Licinius Stolo), roomalainen valtiomies 4. vuosisadalta eaa.; kansantribuunina ollessaan julkaisi yhdessä Sextiuksen kanssa plebeijien etuja ajavia lakeja.— 310.

Linguet, Simon Nicolas Henry (1736—1794), ranskalainen lakimies ja taloustieteilijä, arvosteli syvällisesti porvarillisia vapauksia ja omistusta.— 322.

List, Friedrich (1789—1846), saksalainen vulgaari taloustieteilijä, äärimmäisen protektionismin kannattaja.— 25, 187.

Locke, John (1632—1704), huomattava englantilainen dualistifilosofi, sensualisti; taloustieteilijä, horjui nominalistisen ja metallirahateorian välillä.— 66, 68, 69, 114, 124, 156, 160, 165, 560.

Lowndes, William (1652—1724), englantilainen taloustieteilijä ja valtiomies, valtiovarainministeriön sihteeri.— 67, 68, 73, 114.

Loyd, Samuel Jones, paroni Overstone (1796—1883), englantilainen pankkiiri, taloustieteilijä, kannatti currency principlen nimellä tunnettua koulukuntaa.— 170, 182, 183.

Ludvig XIV (1638—1715), Ranskan kuningas (1643—1725).— 42, 43, 365.

Ludvig XVI (1754—1793), Ranskan kuningas (1774—1792), teloitettiin 1700-luvun lopun Ranskan porvarillisen vallankumouksen aikana.— 320.

Luther, Martti (1483—1546), tunnettu uskonpuhdistaja, protestantismin (lutherilaisuuden) perustaja Saksassa; saksalaisen porvariston ideologi.— 125, 136, 141, 339, 549, 550, 554—556.

M

Macaulay, Thomas Babington (1800—1859), englantilainen poliitikko, whig-puolueen jäsen; kirjoittanut Englannin historian ym.— 298, 304.

Maclaren, James, 1800-luvun englantilainen taloustieteilijä; tutkinut rahankierron historiaa.— 60, 164, 165.

Macleod, Henry Dunning (1821—1902), englantilainen vulgaari taloustieteilijä, esitti teorian, jonka mukaan luotto luoutta pääomaa.— 52, 138.

Malthus, Thomas Robert (1766—1834), englantilainen pappi ja taloustieteilijä; ihmisvihaa uhkuvan väestöteorian julistaja.— 26, 89.

Mandeville, John (n. 1300—1372), maailman eri maista kertovien yleistajuisten kertomusten oletettu laatija.— 111.

Manley, Thomas (1628—1690), englantilainen kirjailija ja taloustieteilijä, merkantilismin edustaja.— 562.

Marx, Karl (1818—1883) (elämäkertatietoja) — 37, 136, 153, 160, 161, 163, 164, 194—197, 228, 230, 290—292, 403, 407, 408, 409—411, 421, 425, 426—431, 436—438.

McCulloch, John Ramsay (1789—1864), englantilainen taloustieteilijä, kirjoittanut teoksen Kansantaloustieteellinen kirjallisuus ym.; Ricardon talousopin madaltaja.— 24, 42, 309, 385.

Meissner, Otto Karl (1819—1902), hampurilainen kustantaja, julkaisi eräitä Marxin ja Engelsin teoksia.— 403, 411.

Mendelssohn, Moses (1729—1786), saksalainen taantumuksellinen filosofi, deisti.— 164, 292.

Mill, James (1773—1836), englantilainen taloustieteilijä ja filosofi, Ricardon teorian vulgarisoija.— 88, 177, 178, 179.

Mill, John Stuart (1806—1873), englantilainen taloustieteilijä ja positivistifilosofi, kansantaloustieteen klassisen koulukunnan epigoni.— 88, 201, 202, 288, 334, 524, 526.

Milton, John (1608—1674), suuri englantilainen runoilija ja publisisti, 1600-luvun Englannin porvarillisen vallankumouksen osanottaja.— 454.

Mirabeau, Honoré Gabriel (1749—1791), 1700-luvun loppupuolen Ranskan porvarillisen vallankumouksen merkkihenkilö, ajoi suurporvariston ja porvaristuneen aateliston etuja; kirjoittanut teoksen Fredrik Suuren aikaisesta preussilaisesta monarkiasta.— 298, 316, 317, 332, 343.

Misselden, Edward (1608—1654), englantilainen liikemies ja aloustieteilijä, merkantilismin kannattaja.— 119, 122, 123, 125.

Moleschott, Jacob (1822—1893), fysiologi ja filosofi; vulgaariin materialismin edustaja; hollantilaissyntyinen, toimi opettajana Saksan, Sveitsin ja Italian oppilaitoksissa.— 192.

Montanari, Geminiano (n. 1633—1687), italialainen tiedemies, matematiikan ja tähtitieteen professori; kirjoittanut myös rahaa käsitteleviä teoksia.— 28, 148.

Monteil, Amans Alexis (1769—1850), ranskalainen historioitsija, kirjoittanut Tutkielman historian erijaksojen käsinkirjotetuista aineistoista ym.— 330.

Montesquieu, Charles (1689—1755), merkittävä ranskalainen sosiologi, taloustieteilijä ja kirjailija, 1700-luvun porvarillisen valistusfilosofian edustaja, perustuslaillisen monarkian teoreetikko.— 156, 161, 342.

More, Thomas (1478—1535), englantilainen poliitikko, utopistisen kommunismin varhaisimpia edustajia, kirjoittanut teoksen *Utopia*.— 301, 319—320.

Müller, Adam Heinrich (1779—1829), saksalainen publisisti ja taloustieteilijä, edusti Saksan taloustieteessä ns. romanttista koulukuntaa, jossa heijastuivat maaylimyksen edut; Adam Smithin talousopin vastustaja.— 62, 276.

N

Napoleon I Bonaparte (1769—1821), Ranskan keisari (1804—1814 ja 1815).— 175.

Newman, Francis William (1805—1897), englantilainen radiikaali, kirjoittanut teoksia uskonnon, politiikan ja taloustieteen kysymyksistä.— 306, 312, 369, 560.

Newmarch, William (1820—1882), englantilainen taloustieteilijä ja tilastotieteilijä.— 183.

Niebuhr, Barthold Georg (1776—1831), saksalainen historioitsija, tutki antiikinajan historiaa.— 237, 238, 262, 561.

Norman, George Ward (1793—1882), englantilainen taloustieteilijä, kirjoittanut rahankiertoa ja veroja käsitteleviä teoksia, »rahankiertoperiaatteen» nimellä tunnetun koulukunnan kannattaja; Englannin pankin johtaja.— 182.

Numa Pompilius (7. vuosisadan loppu — 6. vuosisadan alku eaa.), puoleksi tarunomainen muinais-Rooman toinen kuningas.— 237, 262.

O

Opdyke, George (1805—1880), amerikkalainen teollisuudenharjoittaja ja taloustieteilijä.— 90.

Overstone, ks. *Loyd, Samuel John*, paroni Overstone.

Owen, Robert (1771—1858), kuuluisa englantilainen utopistisocialisti.— 51, 403.

P

Paterson, William (1658—1719), Englannin pankin perustaja.— 560.

Pecqueur, Constantin (1801—1887), ranskalainen taloustieteilijä, utopistisocialisti.— 348.

Peel, Robert (1750—1830), englantilainen suurtehtailija, tory-puolueen jäsen, parlamentin jäsen.— 345.

Peel, Robert (1788—1850), englantilainen valtiomies, tory-puolueen maltillisten jäsenten johtaja, sisäministeri (1881—1827 ja 1828—1830), pääministeri (1834—1835 ja 1841—1846); liberaalien tukemana kumosi viljalait (1846); edellisen poika.— 54, 64, 73, 170, 182, 287, 345.

Péreire, Isaac (1806—1880), ranskalainen pankkiiri, bonapartisti; 1852 perusti veljensä Emile Péreiren kanssa osakepankin Crédit Mobilier.— 87.

Petty, Henrich, ks. *Lansdowne, Henry Petty-Fitzmaurice*.

Petty, William (1623—1687), englantilainen taloustieteilijä ja tilastotieteilijä, klassisen porvarillisen kansantaloustieteen kantaisä Englannissa.— 24, 42—45, 54, 118, 124.

Pietari Suuri (1672—1725), Venäjän tsaari vuodesta 1682 ja Venäjän valtakunnan keisari vuodesta 1721.— 110.

Pindaros (n. 522 — n. 442 eaa.), muinaiskreikkalainen runoilija.— 346.

Pitt, William, nuorempi (1759—1806), englantilainen valtiomies, tory-puolueen johtomiehiä; pääministeri (1783—1801 ja 1804—1806).— 324.

Platon (n. 427 — n. 347 eaa.), muinaiskreikkalainen idealistifilosofi, orjanomistajayliminystön ideologi, luontoistalouden kannattaja.— 110.

Plinius (Gaius Plinius Secundus) (23—79), roomalainen tiedemies, luonnontutkija, kirjoittanut 37-osaisen *Historia naturalis*-teoksen.— 127.

Price, Richard (1723—1791), englantilainen radikaali publisisti, taloustieteilijä ja moraalifilosofi.— 309, 310.

Priestley, Joseph (1733—1804), kuuluisa englantilainen kemisti, materialistifilosofi ja edistysmielinen julkisuuden toimihenkilö.— 436, 437.

Propertius, Sextus (n. 49.— n. 15 eaa.), roomalainen runoilija, lyyrikko.— 16.

Proudhon, Pierre Joseph (1809—1865), ranskalainen publisisti, taloustieteilijä ja sosiologi, pikkuporvariston ideologi, anarkismin kantaisä.— 10, 45, 52, 75, 77, 199, 226, 247, 543—548, 549, 554.

Puškin, Aleksandr Sergejevitš (1799—1837), suuri venäläinen runoilija.— 174.

Q

Quesnay, François (1694—1774), suurimpia ranskalaisia taloustieteilijöitä, fysiokraattisen koulukunnan perustaja.— 287, 385.

R

Raffles, Thomas Stamford (1781—1826), englantilainen virkamies; 1811—1816 Jaavan kuvernööri, kirjoittanut Jaavan historian.— 337.

Rau, Karl Heinrich (1792—1870), saksalainen taloustieteilijä, kannatti eräissä kysymyksissä Smithin ja Ricardon katsomuksia.— 187, 523.

Ricardo, David (1772—1823), englantilainen taloustieteilijä, klassisen porvarillisen kansantaloustieteen huomattavin edustaja.— 42, 51, 52, 89, 98, 154, 164, 166, 183, 198, 212, 213, 286, 289, 345, 437, 438, 459, 468, 520, 521, 524—526, 536, 565.

Riehl, Wilhelm Heinrich (1823—1897), saksalainen taantumuksellinen kirjallisuushistorioitsija ja publisisti.— 187.

Roberts, George (k. 1860), englantilainen historioitsija, kirjoittanut Englannin eteläisten kreivikuntien väestön sosiaalisen historian.— 302.

Roberts, Richard (1789—1864), tunnettu englantilainen keksijä mekaniikan alalla.— 229.

Rodbertus, Johann Karl (1805—1875), saksalainen vulgaari taloustieteilijä ja poliitikko, propagoi preussilaisen »valtio-sosialismin» taantumuksellisia aatteita.— 436, 438.

Rogers, James Edwin Thorold (1823—1890), englantilainen taloustieteilijä, kirjoittanut Englannin maatalouden ja hintojen historian.— 304, 334.

Roscher, Wilhelm Georg Friedrich (1817—1894), saksalainen vulgaari taloustieteilijä, Leipzigin yliopiston professori, kansantaloustieteen ns. historiallisen koulukunnan perustaja.— 516, 521.

Roscoe, Henry Enfield (1833—1915), englantilainen kemisti, kemian oppikirjojen tekijä.— 436.

Rousseau, Jean Jacques (1712—1778), tunnettu ranskalainen valistaja, demokraatti, pikkuporvariston ideologi, deistifilosofi, kirjoittanut Mietelmiä kansantaloustieteestä ym.— 198, 331.

Roux-Lavergne, Pierre Célestin (1802—1874), ranskalainen historioitsija, idealistifilosofi.— 327.

Russell, John (1792—1878), englantilainen valtiomies, whigpuolueen johtomiehiä, pääministeri (1846—1852 ja 1865—1866).— 306.

S

Saint-Simon, Henri (1760—1825), suuri ranskalainen utopis-tisosialisti.— 87, 153, 403, 483.

Say, Jean Baptiste (1767—1832), ranskalainen vulgaari ta-loustieteilijä, joka ensimmäisenä esitti järjestelmällisesti »pal-velujen» apologeettisen teorian.— 26, 52, 89, 110, 164, 210, 457, 520, 555.

Schaper, von, Preussin taantumuksellisen virkavallan edus-tajia; Reinin maakunnan ylipresidentti. (1842—1845).— 8.

Scheele, Karl Wilhelm (1742—1786), ruotsalainen kemisti.— 436, 437.

Schorlemmer, Karl (1834—1892), suuri saksalainen orgaanisen kemian tutkija, dialektikkomaterialisti; Saksan sosiaalidemokraat-tisen puolueen jäsen; Marxin ja Engelsin ystävä.— 436.

Schulze-Delitzsch, Hermann (1808—1883), saksalainen poliit-tikko ja vulgaari taloustieteilijä; vuonna 1848 Preussin kansallis-kokouksen jäsen; 1860-luvulla porvarillisen progressistipuolueen johtomiehiä; koetti vieroittaa työläisiä vallankumoustaistelusta perustamalla osuuskuntia.— 278.

Schönaich, Christoph Otto (1725—1807), saksalainen runoili-ja, kirjoittanut mm. eeppisen runoelman Hermann.— 164.

Seneca (Lucius Annaeus Seneca) (n. 4. vuosi eaa.— 65 jaa.), roomalainen filosofi, kirjailija ja poliitikko, ns. uuden stoalai-sen koulukunnan huomattavimpia edustajia.— 554.

Senior, Nassau William (1790—1864), englantilainen vulgaa-ri taloustieteilijä.— 128, 138, 314, 378, 385, 426, 525.

Shakespeare, William (1564—1616), suuri englantilainen kir-jailija.— 135, 229, 328.

Sieber, Nikolai Ivanovits (1844—1888), tunnettu venäläinen taloustieteilijä, yhtenä ensimmäisistä teki Venäjällä tunnetuik-si Marxin taloustieteellisiä tooksia.— 289—290.

Sismondi, Jean Charles Léonard Simonde de (1773—1842), sveitsiläinen taloustieteilijä, kapitalismin pikkuporvarillinen arvostelijä.— 42, 51, 89, 286, 349.

Sloane, Hans (1660—1753), englantilainen luonnontutkija, kirjojen ja käsikirjoitusten kerääjä, hänen kokoelmansa (yhdessä muiden yksityiskokoelmien kanssa) panivat alulle Brittiläisen museon.— 305.

Smith, Adam (1723—1790), englantilainen taloustieteilijä, klassisen porvarillisen kansantaloustieteen huomattavimpia edus-tajia.— 25, 42, 45, 48, 49, 50, 59, 120, 141, 164, 165, 198, 201, 221, 270, 289, 294, 313, 322, 347, 468, 519—521, 523, 524, 534, 536.

Smith, Goldwin (1823—1910), englantilainen historioitsija ja taloustieteilijä; liberaali, vuodesta 1871 asui Kanadassa.— 334.

Smith, Thomas (1513—1577), englantilainen valtiomies, siiviliioikeuden professori.— 139.

Somers, Robert (1822—1891), englantilainen publisisti, kirjoittanut Kirjeitä Skotlannin Ylämaalta.— 314, 315, 317.

Sparks, Jared (1789—1866), amerikkalainen historioitsija, perusti Harvardin yliopistoon USA:n ensimmäisen historian oppituolin.— 46.

Spence, William (1783—1860), englantilainen hyönteistieteilijä, harrasti myös kansantaloustiedettä.— 89.

Spinoza, Baruch (Benedictus) (1632—1677), huomattava hollantilainen materialistifilosofi, ateisti.— 164, 206, 294.

Stafford, William (1554—1612), englantilainen taloustieteilijä, varhaisen merkantilismin edustaja.— 328.

Stein, Lorenz (1815—1890), saksalainen lakimies, valtio-opin tutkija, historioitsija ja vulgaari taloustieteilijä.— 16, 24, 187.

Steuart, James (1712—1780), englantilainen taloustieteilijä, merkantilismin kannattaja.— 48, 49, 68—72, 158, 161—165, 183, 299, 312, 331, 411.

Storch, Andrei Karlovitš (Heinrich) (1766—1835), venäläinen taloustieteilijä, tilastotieteilijä ja historioitsija, Pietarin Tiedeakatemian jäsen, kansantaloustieteen klassisen koulukunnan epigoni.— 110, 128, 210, 461.

Strabon (n. 63 eaa.— n. 20 jaa.), merkittävin muinaiskreikkalainen maantieteilijä ja historioitsija.— 152.

Strype, John (1643—1737), englantilainen pappi ja historioitsija, kirjoittanut Uskonpuhdistuksen ja uskonnon säännöstelyn sekä anglikaanisen kirkon muiden tapahtumien kroniikan.— 320.

Stuart, kuningassuku, joka hallitsi Skotlantia vuodesta 1371 ja Englantia (1603—1649 ja 1660—1714).— 305.

Sutherland, Elisabet, markiisitar Stafford, vuodesta 1833 herttuatar (1765—1839), skotlantilainen suurmaanomistaja.— 314.

Sutherland, Harriet Elisabet Georgina, herttuatar (1806—1868), skotlantilainen suurmaanomistaja, edellisen miniä.— 313.

T

Thiers, Adolphe (1797—1877), ranskalainen historioitsija ja valtiomies, orleanisti, hänelle kuului ylin toimeenpanovalta (ministeristön puheenjohtaja) (1871); tasavallan presidentti (1871—1873); Pariisin Kommuunin pyöveleitä.— 295.

Thompson, William (n. 1785—1833), irlantilainen taloustieteilijä, teki Ricardon teoriasta sosialistisia johtopäätöksiä; Owenin seuraaja.— 77.

Thornton, William Thomas (1813—1880), englantilainen taloustieteilijä.— 300.

Thukydides (n. 460 — n. 395 eaa.), merkittävin muinaiskreikkalainen historioitsija, kirjoittanut Peloponnesolaissodan historian.— 521.

Tooke, Thomas (1774—1858), englantilainen taloustieteilijä, oli lähellä klassista koulukuntaa; arvosteli Ricardon rahateoriaa.— 90, 175, 176, 183, 184, 411.

Torrens, Robert (1780—1864), englantilainen taloustieteilijä, »rahankiertoperiaatteen» nimellä tunnetun koulukunnan edustaja.— 182, 370.

Trajanus (Marcus Ulpius Trajanus) (53—117), Rooman keisari (98—117) ja sotapäällikkö.— 561.

Tšernyševski, Nikolai Gavrilovitš (1828—1889), venäläinen vallankumouksellinen demokraatti, tiedemies, kirjailija ja kirjallisuusarvostelija; Venäjän sosiaalidemokratian merkittävimpiä edelläkävijöitä.— 288.

Tucker, Josiah (1712—1799), englantilainen pappi ja taloustieteilijä.— 347.

Tuckett, John Debell (k. 1864), englantilainen historioitsija, kirjoittanut teoksen Työväen asema ennen ja nykyään.— 303, 334.

Tudor, englantilainen kuningassuku (1485—1603),— 334.

Turgot, Anne Robert Jacques (1727—1781), ranskalainen taloustieteilijä ja valtiomies; fysiokraattien koulukunnan huomattavin edustaja; rahavarojen ylitarkastaja (1774—1776).— 411, 495.

U

Ure, Andrew (1778—1857), englantilainen kemisti, vulgaari taloustieteilijä.— 385, 444.

Urquhart, David (1805—1877), englantilainen diplomaatti, taantumuksellinen publisisti ja poliitikko, turkkilaisuuden kannattaja; 1847—1852 parlamentin jäsen.— 65, 314, 333, 334.

Ustáriz, Jerónimo, 1700-luvun alkupuoliskon espanjalainen taloustieteilijä, merkantilisti.— 45.

V

Wade, Benjamin Franklin (1800—1878), amerikkalainen poliitikko, kuului tasavaltalaispuolueen vasemmistosiipeen, USA:n varapresidentti (1867—1869).— 282.

Vauban, Sébastien Le Prestre (1633—1707), ranskalainen marsalkka, sotilasinsinööri, kirjoittanut teoksia linnoitus- ja piirityskysymyksistä sekä taloustieteellisen teoksen *La dima royale* (Kuningassuku).— 365.

Verri, Pietro (1728—1797), italialainen taloustieteilijä, yhtenä ensimmäisistä arvosteli fysiokraattien oppia.— 146.

Whitbread, Samuel (1758—1815), englantilainen poliitikko, whig-puolueen jäsen.— 324.

Vilhelm I Valloittaja (1027—1087), Englannin kuningas (1066—1087).— 64.

Vilhelm III Oranialainen (1650—1702), Alankomaiden käskynhaltija (1672—1702) ja Englannin kuningas (1689—1702).— 67, 73, 305.

Wilson, James (1805—1860), englantilainen taloustieteilijä ja poliitikko, vapaakaupan kannattaja, »Economist» aikakauslehden perustaja ja toimittaja, parlamentin jäsen, 1853—1858 valtiovarainministeriön sihteeri; 1859—1860 Intian varainhoitaja; kvantitatiivisen rahateorian vastustaja.— 175, 183.

Witt, Johan de (1625—1672), alankomaalainen valtiomies, ajoi suurkauppaporvariston etuja.— 342.

Vogt, Karl (1817—1895), saksalainen luonnontutkija, vulgaari materialisti, pikkuporvarillinen demokraatti; vuosien 1848—1849 Saksan vallankumouksen osanottaja; 1850—1860-luvulla ollessaan maanpaossa palveli Louis Bonaparten palkallisena asiamiehenä.— 192.

Wolff, Christian (1679—1754), saksalainen idealistifilosofi, metafysiikko.— 191.

Voltaire, François-Marie (oik. *Arouet*) (1694—1778), kuuluisa ranskalainen valistusajattelija, deistifilosofi, satiirikkokirjailija ja historioitsija.— 425.

Y

Young, Arthur (1741—1820), englantilainen agronomi ja taloustieteilijä, kvantitatiivisen rahateorian kannattaja.— 163.

Yrjö II (1683—1760), Englannin kuningas (1727—1760).— 63, 65, 323, 324.

Yrjö III (1738—1820), Englannin kuningas (1760—1820).— 63, 324.

SISÄLTÖ

<i>K. Marx.</i> POLIITTISEN TALOUSTIETEEN ARVOSTELUA	5
Alkusanat	7
Ensimmäinen kirja. Pääomasta	13
I jakso. Pääoma yleensä	15
Ensimmäinen luku. Tavara	15
A. Tavararan erittelyn historiaa	41
Toinen luku. Raha eli yksinkertainen kiertokulku	54
1. Arvojen mitta	54
B. Teorioita rahan mittayksiköstä	66
2. Kiertoväline	78
a) Tavaroiden metamorfoosi	78
b) Rahan kiertoliike	90
c) Metalliraha. Arvonmerkki	99
3. Raha	116
a) Aarten muodostus	119
b) Maksuväline	132
c) Maailmanraha	144
4. Jalometallit	148
C. Kiertoväline- ja rahateorioita	153
<i>F. Engels.</i> KARL MARXIN »POLIITTISEN TALOUSTIETEEN ARVOSTELUA»	186
I	186
II	190
<i>K. Marx.</i> JOHDANTO VUOSIEN 1857—1859 TALOUSTIETEELLISIIN KÄSIKIRJOITUKSIIN	198
<i>K. Marx.</i> MUOTOJA JOTKA EDELTÄVÄT KAPITALISTISTA TUOTANTOA	231
[1] Yksilön suorittaman objektiivisten työehtojen haltuunoton luontoiset ja taloudelliset edellytykset. Yhteisön eri muotoja]	231
[a] Työtä tekevien yksilöiden toteuttama alkuperäinen työn luontoisten ehtojen omistus]	231
[b] Aasialainen omistusmuoto]	232
[c] Antiikkinen omistusmuoto]	235
[d] Germaaninen omistusmuoto, sen eroavuus aasialaisesta ja antiikkisesta omistusmuodosta]	238
[e] Yhteisöjärjestelmälle ominaisten tuotantosuhteiden rajallisuus. Rikkaus muinaismaailmassa, porvarillisessa yhteiskunnassa ja kommunismissa]	243

[f] Proudhonilla sekasotkia omistuksen alkuperää koskevassa kysymyksessä. Omistuksen todelliset syn-tyedellytykset. Orjuus ja maaorjuus]	247
[g] Yhteisön ja siihen perustuvan omistuksen hajoa-misen syyt]	253
[2] Kapitalististen tuotantosuhteiden historiallinen syn-typrosessi]	257
[a] Miten työntekijän esikapitalistiset suhtautumismuodot objektiivisiin työehtoihin hajoavat]	257
[b] Objektiivisten työehtojen eroaminen itse työstä. Alkuperäinen pääomanmuodostus]	263
<i>K. Marx.</i> PÄÄOMAN ENSIMMÄISEN OSAN ENSIMMÄI-SEN SAKSANKIELISEN LAITOKSEN ALKULAUSE	278
<i>K. Marx.</i> PÄÄOMAN ENSIMMÄISEN OSAN VUODEN 1872 TOISEN SAKSANKIELISEN LAITOKSEN LOPPU-SANAT	284
<i>K. Marx.</i> PÄÄOMA. Kahdeskymmenesneljäs luku. Niin sanottu alkuperäinen kasautuminen	294
1. Alkuperäisen kasautumisen salaisuus	294
2. Maalaisväestön maan pakkoluovutus	297
3. Pakkoluovutettuja koskeva verinen lainsäädäntö alkaen 1400-luvun lopusta. Työpalkan alentamislait	316
4. Kapitalististen maanvuokraajien synty	327
5. Maanviljelyskumouksen vaikutus teollisuuteen. Koti-maisten markkinoiden luominen teollisuuspääomalle	329
6. Teollisuuskapitalistin synty	335
7. Kapitalistisen kasautumisen historiallinen tendenssi	347
<i>F. Engels.</i> MUISTIINPANOT KARL MARXIN PÄÄOMAN ENSIMMÄISESTÄ OSASTA	353
<i>F. Engels.</i> »DEMOKRATISCHES WOCHENBLATTIL-LE» KIRJOITETTU ARVOSTELU KARL MARXIN PÄÄ-OMAN ENSIMMÄISESTÄ OSASTA	403
I	403
II	407
<i>F. Engels.</i> »THE FORTNIGHTLY REVIEW'LE» KIR-JOITETTU ARVOSTELU KARL MARXIN PÄÄOMAN ENSIMMÄISESTÄ OSASTA	411
<i>F. Engels.</i> MARXIN PÄÄOMAN TOISEN OSAN ESIPU-HEESTA	436
<i>K. Marx.</i> LISÄARVOTEORIOITA. LIITTEITÄ (Pää-oman 4. osa)	439
I. Pääoman tuottavuus. Tuottava ja tuottamaton työ	441
[a] Pääoman tuottavuus yhteiskunnallisen työn tuot-tavuuden kapitalistisena ilmenemisenä]	441
[b] Tuottava työ kapitalistisen tuotannon järjestel-mässä]	445
[c] Pääoman ja työn välisen vaihdon kaksi olennaisesti erilaista momenttia]	449

[d] Tuottavan työn erikoinen käyttöarvo pääomalle]	452
[e] Tuottamaton työ työnä, joka suorittaa palveluksia. Palvelusten osto kapitalismin oloissa. Vulgaari käsitys pääoman ja työn suhteesta palvelusten vaihtona]	454
[f] Käsiyöläisten ja talonpoikien työ kapitalistisessa yhteiskunnassa]	460
[g] Tuottavan työn sivumääre työnä, joka realisoituu aineellisessa rikkaudessa]	463
[h] Kapitalismin ilmentymiä immateriaalisen tuotannon alueella]	463
[i] Tuottavan työn ongelma materiaalisen tuotannon kokonaisprosessin näkökulmasta]	464
[k] Kuljetusteollisuus materiaalisen tuotannon haaranä. Tuottava työ kuljetusteollisuudessa]	465
II. Tulo ja sen lähteet. Vulgaaritaloustiede	467
[1] Korkoatuottavan pääoman kehitys kapitalistisen tuotannon perustalla [Kapitalististen tuotantotavan suhteiden tekeminen fetissiksi. Korkoatuottava pääoma eräänä tyydyttävänä täydellisimpänä ilmenemisenä. Vulgaaritaloustieteilijät ja vulgaarisosialistit pääomankorosta]	467
[2] [Korkoatuottava pääoma ja kauppapääoma suhteessa teollisuuspääomaan. Vanhempia muotoja. Johdettuja muotoja]	483
[3] Lisäarvon yksittäisten osien eriytyminen eri tulojen muodossa. Koron ja teollisuusvoiton suhde. Tulon fetissoituneiden muotojen irrationaalisuus]	489
[4] Lisäarvon muuttuneiden muotojen luutumisprosessi ja niiden enenevä eroaminen sisäisestä olemuksestaan — lisätyöstä. Korkoatuottava pääoma tämän prosessin ääritapauksena. Teollisuusvoiton apologetittinen käsittäminen »kapitalistin työpalkaksi»]	498
[5] Oleellinen ero klassisen ja vulgaaritaloustieteen välillä. Koron ja maankoron tavarankoron markkinahinnan perustavina osina. Vulgaaritaloustieteilijöiden yritys antaa koron ja maankoron järjettömille muodoille järkevä ulkoasu]	517
[6] Vulgaarin sosialismin polemiikki korkoa vastaan (Proudhon). Koron ja palkkatyöjärjestelmän välisen suhteen ymmärtämättömyys]	543
[7] Koron ongelman historiaa. Lutherin etevämyyden Proudhoniin nähden koronvastaisessa väittelyssä. Korkoa koskevien näkemysten muuttuminen kapitalististen suhteiden kehityksen myötä]	548
MARX LUDWIG KUGELMANNILLE. 11. heinäkuuta 1868	564
Selityksiä	567
Nimihakemisto	587